

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ ORAZ
DOROBKU ARTYSTYCZNEGO
MGR MICHAŁA BARTKOWIAKA
SPORZĄDZONA W ZWIĄZKU Z PRZEWODEM
DOKTORSKIM W DYSCYPLINIE ARTYSTYCZNEJ
„SZTUKI PROJEKTOWE”
PRZEPROWADZANYM NA WYDZIALE
ARCHITEKTURY WNĘTRZ I SCENOGRAPHII
UNIwersytetu Artystycznego w Poznaniu

DR HAB. WACŁAW KOWALSKI

ASP WE WROCŁAWIU

Przystępujący do przewodu kwalifikacyjnego Pan mgr Michał Bartkowiak przedłożył rozprawę doktorską zatytułowaną „MODUŁ JAKO PODSTAWA TWORZENIA FORM UŻYTKOWYCH W PRZESTRZENI MIEJSKIEJ”. Przedstawił także portfolio obejmujące lata 2010-2015. Portfolio zawiera bogatą dokumentację dorobku projektowego ukazującą obszary jego aktywności zawodowej. Obejmuje projekty i realizacje w zakresie architektury wnętrz, wzornictwa oraz wystawiennictwa. Dostarcza także informacji o twórczości malarskiej doktoranta.

Źródłem informacji o wykształceniu, przebiegu kariery zawodowej, pracy pedagogicznej, otrzymanych wyróżnieniach oraz udziale w wystawach Michała Bartkowiaka jest nota biograficzna i szereg uporządkowanych chronologicznie wykazów zamieszczonych w odrębnym zeszycie.

Michał Bartkowiak jest absolwentem Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Studiował na Wydziale Architektury i Wzornictwa w latach 2005-2010. Dyplom za bardzo dobrze ocenioną pracę, zatytułowaną „Drzwi w każdą stronę” otrzymał w maju 2010 r.

Po ukończeniu studiów uzupełniał wykształcenie zawodowe uczestnicząc w programie wymiany doświadczeń z architektami berlińskim w ramach inicjatywy „ Design Innovation & Exchange Programme Berlin-Wielkopolska 2011-2012” oraz programie Design Management zorganizowanym przez Pro Design w Poznaniu.

Zaraz po ukończeniu studiów został zatrudniony w macierzystej uczelni. Do 2016 r. pełnił funkcję asystenta na Wydziale Malarstwa w pracowniach prowadzonych przez dr hab. Tomasza Bukowskiego. W 2013 r. podjął pracę na Wydziale Architektury Wnętrz i Scenografii, na którym aktualnie pełni funkcję asystenta w Pracowni Rysunku Projektowego, kierowanej przez prof. Piotra Machowiaka.

Praktykę zawodową Michał Bartkowiak rozpoczął od spektakularnego osiągnięcia, jakim niewątpliwie jest projekt drzwi wielokierunkowych. Projekt jest pracą dyplomową zrealizowaną pod kierunkiem prof. Jolanty Usarewicz-Owsian. Wyróżnioną zakwalifikowaniem do międzynarodowego przeglądu najlepszych prac dyplomowych, a także nagrodzoną w 2014 roku Nagrodą Specjalną Marszałka Województwa Wielkopolskiego w międzynarodowym konkursie na formę przyszłości.

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej przyznał Michałowi Bartkowiakowi za jego dzieło patent w kategorii wynalazek.

Dostarczone przez Michała Bartkowiaka materiały świadczą o tym, że po zakończeniu studiów doktorant prowadzi bardzo intensywną działalność w wielu dziedzinach projektowych. Bardzo ważną częścią jego dotychczasowego dorobku są projekty z zakresu małej architektury. Propozycje i realizacje dotyczące wyposażania przestrzeni miejskich określanego niekiedy meblami ulicznymi. Spełniające określone potrzeby praktyczne, ale równocześnie mające tę przestrzeń spajać, harmonizować i uszlachetnić estetycznie.

Zrealizował szereg projektów wnętrz mieszkalnych dla indywidualnych użytkowników oraz kilka związanych z funkcjami biurowymi i sklepowymi.

Jest autorem wielu wzorów, które opracował dla producenta okien i drzwi drewnianych.

Dla firmy ASTROMAL wykonał kilka projektów wystawienniczych. Jeden z nich wyróżniono medalem na targach INTERMASZ 2015 w Poznaniu. Projektuje także meble oraz elementy wyposażenia wnętrz.

We współpracy z Piotrem Welnikiem zaprojektował szereg eleganckich sprzętów łazienkowych i zlewozmywaków kuchennych dla firmy MARMORIN.

W jego dorobku znajdują się również opracowania drobniejszych obiektów wzorniczych. Naczyń stołowych i detali meblowych. Projektant ujawnił w powyższym przypadku wrażliwość na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Najbardziej reprezentatywną częścią twórczości młodego projektanta jest moim zdaniem wieloelementowy zestaw form przeznaczonych do otwartych stref miejskich, nazwany CITY ALPHABET. Obiekty wykonane z ekologicznej żywicy są siedziskami lub formami o niejednoznacznej funkcji, umożliwiającymi relaks i zabawę na wolnym powietrzu, zarówno dzieciom jak i dorosłym.

W szerokim zbiorze mebli rzeźb znajdują się ławki, leżyska, rozwiązania przewidziane dla rowerzystów, a także formy, które umożliwiają użytkownikom spontaniczne, indywidualne wykorzystanie.

Zróżnicowana forma i wielkość elementów pozwala na tworzenie z nich dynamicznych, swobodnych układów kompozycyjnych. Ich kształty nawiązujące do znaków alfabetu dają zaś możliwość formułowania przekazu werbalnego. Co znalazło zastosowanie, jak pokazują dostarczone przykłady, w sytuacji kiedy meble występowały w obrębie imprezy, przedsięwzięcia o charakterze masowym lub służyły do wyróżnienia określonej przestrzeni.

Ujednolicone kształty zakończeń modułów pozwalają na tworzenie, wariantowo skomponowanych, ciągów funkcjonalnych. Odporne na czynniki atmosferyczne moduły nie wymagają mocowania do podłoża mogą więc znajdować zastosowanie w różnorodnych otwartych przestrzeniach, ale również wewnątrz obiektów architektonicznych. Spójność stylistyczną zestawu zapewnia konsekwentnie zachowana płynność kształtów brył poszczególnych elementów.

Niewątpliwym walorem omawianego projektu jest zawarta w nim możliwość, a może nawet zachęta do tworzenia oryginalnych abstrakcyjnych aranżacji wzbogaconych wątkami znaczeniowymi.

Jak wynika z bogatej dokumentacji zawartej w portfolio, kilkunastoelementowy zestaw modułarny zrealizowany przez firmę ASTRINI DESIGN był pokazywany i chyba można powiedzieć testowany w kilku polskich miastach. W Poznaniu, Krakowie, Sosnowcu, Warszawie i Sopocie oraz niezwykle ważnych centrach światowego designu Mediolanie i Paryżu.

Autor miał możliwość obserwować zachowania ludzi korzystających z jego obiektów w różnych środowiskach i odmiennych okolicznościach. Była to bezpośrednia konfrontacja przyjętych założeń i zastosowanych rozwiązań z nie zawsze przewidywalnym użytkownikiem, która jest najważniejszym doświadczeniem projektanta. Szczególnie zaś projektanta usiłującego programować zachowania publiczności. Poczynione obserwacje i wrażenia stały się wskazówkami w pracy nad opracowaniem wskazanym jako część projektowa w przewodzie doktorskim.

Meble-rzeźby Michała Bartkowiaka kolorowe, dynamiczne, radosne przyciągają uwagę i zachęcają do skorzystania z oferowanych możliwości wypoczynku i zabawy.

Moim zdaniem zestaw CITY ALPHABET to bardzo udane przedsięwzięcie zarówno pod względem koncepcji funkcjonalnej, jak i formy przestrzenno-plastycznej.

Problematyka, która stanowi treść rozprawy doktorskiej Michała Bartkowiaka jest w jego przypadku naturalnym i oczywistym wyborem. Doktorant ma już za sobą pewne praktyczne doświadczenia projektowe i wiedzę w zakresie małej architektury miejskiej. Oprócz omawianego wcześniej zestawu CITY ALPHABET zaprojektował kilka elementów wyposażenia ulicy, poidelko uliczne, stojaki rowerowe nagrodzone złotym medalem na Międzynarodowych Targach Poznańskich. Zaprojektował także znaki przestrzenne witające przyjezdnych na rogatek miasta. Pozytywny bilans tych przedsięwzięć skłonił

projektanta do podjęcia kolejnego jeszcze bardziej złożonego zadania. Wspomniane doświadczenia dotyczyły rozwiązań cząstkowych wobec zakresu i skali wyzwań stojących przed organizatorami i kreatorami przestrzeni miejskich. Szczególnie widocznych w polskich miastach.

Lektura rozprawy dowodzi, że Michał Bartkowiak jest bardzo przejętym i wnikliwym analitykiem oraz krytykiem aktualnego stanu większości wspólnych przestrzeni miejskich.

To zainteresowanie problemem jakości egzystencji w środowisku miejskim znalazło wyraz w próbie stworzenia własnych rozwiązań zaspakajających, zidentyfikowane przez niego, oczekiwania mieszkańców. Zmieniających zarazem oblicze miejsca, w którym żyją.

Celem jaki sobie postawił było stworzenie systemu modularnych elementów pozwalających na możliwie, jak największą liczbę układów funkcjonalno-aranżacyjnych. Rozwiązującego konkretne lokalne potrzeby określonej strefy, ale z założenia elastycznego, możliwego do wykorzystania w wielu miejscach, w innych konfiguracjach.

Przed przystąpieniem do prac projektowych Michał Bartkowiak przeprowadził solidne studia zagadnień, które wydawały się konieczne do rozpoznania i przemyślenia.

Kwestią zawsze naczelną jest zdefiniowanie celu przedsięwzięcia. Jakie ma przynieść skutek. Równie ważne jest rozpoznanie adresata projektu. Adresatem jest w tym wypadku przypadkowy przechodzień, lub związany z konkretnym miejscem, mieszkaniem osiedla. Wyalienowany lub pozostający w bliskich relacjach ze współmieszkańcami. Człowiek żyjący w określonym czasie i warunkach. W różnym wieku z indywidualnymi potrzebami i stylem życia. Aspekt demograficzny, wymiar społeczny rozwiązań organizujących życie wspólnot ludzkich jest w opracowaniu mocno zaakcentowany. Autor rozprawy opiera się na badaniach, które osobiście przeprowadził w swoim najbliższym otoczeniu, ale także sięgnął do istotnych dostępnych publikacji. Przeprowadził rozpoznanie zjawisk i trendów występujących w społeczeństwach w których kultura współżycia obywateli mogłaby stanowić punkt odniesienia w poszukiwaniach własnych rozwiązań. Rozwiązania te miałyby z założenia, podnosząc standard wizualny przestrzeni, sprzyjać nawiązywaniu pozytywnych relacji międzyludzkich. Budowanie więzi sąsiedzkich, w lokalnych społecznościach jest przesłaniem i imperatywem w działaniach projektowych Michała Bartkowiaka.

Projektant zdaje sobie sprawę, że jako projektant nie może polegać wyłącznie na intuicji dlatego wiele wysiłku włożył na poznanie mechanizmów, które regulują stosunki społeczne. Starał się równocześnie rozpoznać, jak należy ingerować poprzez planowanie i wyposażanie stref wspólnych, aby osiągnąć zamierzony cel. Po sformułowaniu założeń kolejną sprawą do rozstrzygnięcia przez projektanta był wybór efektywnego sposobu materializacji idei.

Decyzja o modularności struktur aranżacyjnych wynikała z kilku powodów. Projektant uwzględnił zaletę jaką jest łatwość uzyskiwania uporządkowanych układów z elementów powtarzalnych oraz bardzo istotne przesłanki ekonomiczne. Koszty produkcji zoptymalizowanej liczby typów modułów.

Dominującą częścią projektu są formy spełniające funkcję siedzisk, które uzyskały w przedstawionych wersjach postać linearnych meandrów, labiryntów, albo mniejszych lub większych zwartych wysp. Układy te budowane są, na ogół, z trzech podstawowych niskich elementów, jak gdyby podzielonej na części wstęgi. Z prostego odcinka i dwóch różnych elementów łukowych. Trzeba jednak podkreślić, że zestaw posiada cały szereg innych kompatybilnych elementów. Można z nich tworzyć między innymi wygodne ławki z oparciami, obramowania rabat z roślinnością dekoracyjną lub uprawą warzyw.

Projektant daje szczegółowy opis techniczny modułów. Wymienia cechy użytkowe oraz rozwiązania konstrukcyjne i uzasadnia ich zastosowanie. Do budowy modułów, posiadających formę skorup, przewiduje zastosowanie laminatów poliestrowo-szkłanych. Moduły laminatowe ustawiane są bezpośrednio na gruncie lub montowane na stelażach metalowych.

W odróżnieniu od ekspresyjnych i swobodnych kształtów brył, które występują w zestawie CITY ALPHABET tutaj formy są równie masywne, ale bardziej powściągliwe. Ta pewna neutralność kształtów czyni system bardziej uniwersalnym i możliwym do zastosowania w bardzo różnych kontekstach.

Projekt zawiera także różne warianty przegród umożliwiających wydzielanie stref w terenie.

Uważam, że projekt pana Michała Bartkowiaka jest bardzo interesującą propozycją. Główną jej zaletą jest elastyczność systemu, ale także prostota konstrukcji i niskie koszty produkcji. Mam wrażenie, że elementy modułowe są dobrze zaprojektowane pod względem ergonomicznym i byłyby odporne na czynniki atmosferyczne i zniszczenie poprzez fizyczne działania.

Niebagatelną wartością omawianego projektu jest również zaprogramowane bardzo bezpośrednie wiązanie modułów z zielenią. Jest to pewien wyróżnik całej propozycji na tle dziesiątek innych spotykanych w różnych miejscach.

Warto podkreślić prospołeczną postawę twórcy, który realizując zawodową przygodę ma świadomość obowiązku działania współczesnego twórcy na rzecz dobra ogólnego. Pejzaż miejski to szerokie pole do urzeczywistniania wizji artystów i projektantów. Jego jakość ma znaczenie dla standardu życia mieszkańców. Jest wielkie oczekiwanie w naszych miastach na skoordynowane i radykalne przekształcanie w kierunku humanizacji otoczenia, w którym żyjemy. Małych enklaw, osiedli, dzielnic i całych organizmów komunalnych. Pan Michał Bartkowiak przedstawiając swój oryginalny projekt zatytułowany „MODUŁ JAKO PODSTAWA TWORZENIA FORM UŻYTKOWYCH W PRZESTRZENI MIEJSKIEJ” wychodzi naprzeciw tym oczekiwaniom.

KONKLUZJA

Pragnę wyrazić przekonanie, że rozprawa doktorska Pana Michała Bartkowiaka oraz zaprezentowany na potrzeby przewodu kwalifikacyjnego projekt spełniają wymogi stosownych przepisów i zasługują na wysoką ocenę. Chciałbym także zwrócić uwagę na różnorodną aktywność twórczą doktoranta i pokaźny dorobek zgromadzony w stosunkowo niedługim czasie od uzyskania dyplomu.

Stwierdzam, że zarówno praca teoretyczna zawierająca interesujące przemyślenia, jak i prezentacja dorobku została bardzo rzetelnie przygotowana.

Osiągnięcia artystyczne, interesująca rozprawa skłaniają mnie do sformułowania opinii, że mamy do czynienia z osobą odpowiedzialnie i sumiennie traktującą działalność projektową.

Utalentowaną, dysponującą doświadczeniem i znacznym zasobem umiejętności zawodowych, Posiadającą osobowość twórczą i ugruntowane poglądy, która jako projektant i pedagog dobrze będzie sobie radziła z kolejnymi wyzwaniami.

Liczne nagrody i wyróżnienia jakie otrzymał dowodzą, że twórczość projektowa doktoranta spotyka się z uznaniem nie tylko w środowisku zawodowym, ale także w szerszych kręgach publiczności.

Przedstawiając powyższą ocenę zwracam się jednocześnie do Szanownej Rady Wydziału o nadanie Panu Michałowi Bartkowiakowi stopnia doktora sztuk w dyscyplinie artystycznej „Sztuki Projektowe”.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Bartkowiak', is centered on a light gray rectangular background.

Wrocław 04.06.2018